

Infospot

Gebruik van calcium en vitamine D

April - Mei - Juni 2015

Inhoudstafel

I. Farmaceutische specialiteiten op basis van calcium zonder en met vitamine D	2
II. Vergoedbare magistrale bereidingen op basis van calcium en vitamine D	3
III. Vergoedbare farmaceutische specialiteiten die calcium en vitamine D bevatten.....	5
IV. Andere farmaca bij osteoporose.....	6
Besluit van dit cijfermateriaal	7
Referenties	7

I. Farmaceutische specialiteiten op basis van calcium zonder en met vitamine D

De farmaceutische specialiteiten die calcium bevatten of calcium + vitamine D worden niet vergoed door het RIZIV. De geconsulteerde databank is derhalve IMS Retail, die data geeft over de aankopen van geneesmiddelen door Belgische publieke apotheken. De IMS-cijfers zijn afgerond in tabel 1. We nemen aan dat ze voor osteoporose en osteopenie ingenomen worden.

De RIZIV-databank Farmanet registreert weliswaar niet-vergoedbaar calcium en vitamine D op voorschrift afgeleverd doch het volume ervan bedraagt een derde van de geciteerde IMS-cijfers. Daarom worden de Farmanet-gegevens niet verder uitgewerkt in tabel 1.

Tabel 1					
Jaar	Aantal verpakkingen		Omzetten (miljoen EUR)		
	Calcium zonder vit D	Calcium met vit D	Calcium zonder vit D	Calcium met vit D	Totaal
2004	334.000	634.000	2,9	8,5	11,4
2005	268.000	757.000	2,5	10,6	13,1
2006	227.000	836.000	2,2	12,0	14,2
2007	206.000	969.000	2,1	14,5	16,6
2008	191.000	970.000	2,0	16,0	18,0
2009	161.000	963.000	1,7	17,5	19,2
2010	142.000	966.000	1,5	19,4	20,9
2011	124.000	978.000	1,4	21,7	23,1
2012	106.000	964.000	1,2	23,5	24,7
2013	95.000	931.000	1,2	23,9	25,1
2014	88.000 ¹	906.000 ²	1,2	24,3	25,5

De omzetten namen de voorbije 10 jaren in belangrijke mate toe. Het gebruik van calcium-preparaten zonder vitamine D is afgenomen, ten voordele van de vaste associaties die calcium + vitamine D bevatten. Deze laatste maakten in 2014 91% uit van het totaal aantal verpakkingen en 95% van de totale omzet. Zij kenden recent een beperkte daling in gebruiksvolume doch niet in jaaromzet.

De volgende tabel 2 is afgeleid van de vorige. Er wordt namelijk berekend wat de hoeveelheid elementair calcium is afgeleverd via de publieke apotheken. Die hoeveelheid wordt in ton elementair calcium uitgedrukt. Idem voor de hoeveelheid vitamine D, uitgedrukt in miljard International Units (I.U.).

1. De 3 meest verkochte verpakkingen in 2014 zijn Sandoz Calcium 500 mg effervescens; Sandoz Calcium 500 mg Citron; Cacit 500 mg effervescens. © IMS Health Inc.

2. De 3 meest verkochte verpakkingen in 2014 zijn Steovit D3 1.000/800; D-Vital Will Pharma 1.000/880; Cacit Vit D3 1.000/880, à rato van éénmaal per dag toe te dienen. © IMS Health Inc.

Tabel 2						
Jaar	Hoeveelheid elementair calcium (ton)			Hoeveelheid vitamine D (miljard I.U.)		
	Calcium zonder vit D	Calcium met vit D	Totaal	Calcium zonder vit D	Calcium met vit D	Totaal
2004	7	44	51	0	34	34
2005	6	51	57	0	41	41
2006	5	56	61	0	45	45
2007	5	64	69	0	52	52
2008	5	71	76	0	59	59
2009	4	77	81	0	64	64
2010	4	80	84	0	67	67
2011	4	81	85	0	68	68
2012	3	81	84	0	68	68
2013	2	79	81	0	66	66
2014	2	76	78	0	63	63

Deze tabel 2 bevestigt de recente tendens uit de eerste tabel. Het gebruiksvolume van calcium en vitamine D vertoont immers de laatste jaren een licht dalende trend, wat niet te verklaren is in een ouder wordende populatie in België bij wie we juist méér osteoporose verwachten.

II. Vergoedbare magistrale bereidingen op basis van calcium en vitamine D

Het RIZIV vergoedt magistrale bereidingen op basis van calcium (-acetaat, -carbonaat, -citraat) en colecalfiferol, wat ook de indicatie is. De databank Farmanet van het RIZIV, gebaseerd op verbruiksgegevens van geanonimiseerde patiënten, levert de volgende resultaten op voor de jaren 2011-2013. We trekken uw aandacht op het feit dat er geen data gegeven worden over gebruik in Belgische ziekenhuizen, enkel over publieke apotheken.

Tabel 3				
Jaar	Magistrale bereidingen met calcium of colecalfiferol			
	Aantal bereidingen	Aantal unieke patiënten	Aantal afgeleverde modules	RIZIV-uitgaven (EUR)
2011	816.092	198.998	4.838.229	7.874.867
2012	838.098	205.920	4.985.630	8.211.525
2013	842.057	205.242	5.042.183	8.533.121
2014	Nog geen volledige dataset			

Vervolgens wensen we de patiënten met chronische nierinsufficiëntie hieruit weg te filteren. Hiertoe gebruiken we opnieuw de databank Farmanet, met de volgende methode. We elimineerden die magistrale bereidingen met calcium of colecalciferol indien de patiënt in de loop van het jaar minstens 1 verpakking had van kenmerkende farmaca bij chronische nierinsufficiëntie³. Het gaat om de inname van minstens 1 van de volgende farmaca die patiënten met chronische nierinsufficiëntie “farmaceutisch herkenbaar” maakten: Vitamine D-analogen alfacalcidol 1-ALPHA LEO, calcitriol ROCALTROL, calcifediol DEDROGYL; fosfaatchelatoren sevelamer RENAGEL, RENVELA, lanthaan FOSRENOL, de specialiteit calciumacetaat PHOSLO, de specialiteit calciumacetaat+magnesiumcarbonaat RENEPHO; de kaliumchelatoren polystyreen sulfonaat CALCIUM KAYEXALATE, SODIUM KAYEXALATE, SORBISTERIT en het calcimimeticum cinacalcet MIMPARA indien vergoedbaar in categorie B (renale osteodystrofie).

Op deze wijze werden circa 6.000 patiënten jaarlijks niet meer weerhouden omdat ze magistrale preparaten van calcium duidelijk innamen in het kader van chronische nierinsufficiëntie. De aantallen worden als volgt:

Tabel 4				
Jaar	Magistrale bereidingen met calcium (of colecalciferol) (*), na exclusie van “farmaceutisch herkenbare” patiënten met chronische nierinsufficiëntie			
	Aantal bereidingen	Aantal unieke patiënten	Aantal afgeleverde modules	RIZIV-uitgaven (EUR)
2011	761.734 (3.200)	191.486 (666)	4.515.838 (18.688)	7.319.847 (55.851)
2012	789.153 (3.337)	199.049 (719)	4.684.589 (19.718)	7.701.327 (61.441)
2013	796.012 (3.127)	198.757 (690)	4.766.944 (18.443)	8.034.614 (60.548)
2014	Nog geen volledige dataset			

(*) de data over colecalciferol staan tussen haakjes

Het is mogelijk dat bovenstaande tabel 4 nog steeds patiënten bevat die magistraal bereid calcium innemen voor chronisch nierfalen. Niettemin kunnen we aannemen dat minstens 170.000 à 180.000 patiënten magistraal calcium innemen in het kader van osteoporose en osteopenie. Hun aantal lijkt stabiel.

III. Vergoedbare farmaceutische specialiteiten die calcium en vitamine D bevatten

Voor vergoedbare farmaceutische specialiteiten die calcium en vitamine D bevatten in de Belgische publieke apotheken, consulteerden we de databank Farmanet. Een voorafgaande opmerking over het gebruik van de volumemaat **DDD**. Dit is de afkorting van **Defined Daily Dose** en wordt per molecule vastgesteld door de Wereldgezondheidsorganisatie.

Tabel 5			
Jaar	Combi-bisfosfonaten ⁴		
	Aantal DDD	Aantal unieke patiënten	RIZIV-uitgaven (EUR)
2011	16.311.120	57.769	11.651.709
2012	13.823.544	48.007	9.228.898
2013	10.902.360	38.452	6.595.804
jan-aug 2014	6.113.520	31.180	3.726.018

De farmaceutische specialiteiten uit bovenstaande tabel 5 zijn in de volgende tabel 6 afzonderlijk gegeven.

Tabel 6			
Jaar	Combi-bisfosfonaten ⁴		
	Farmaceutische specialiteit	Aantal unieke patiënten	RIZIV-uitgaven (EUR)
2011	FOSAVANCE 2.800 IU geen calcium	33.742	6.328.130
"	FOSAVANCE 5.600 IU geen calcium	23.002	3.846.107
"	ACTONEL COMBI D 1 g/800 IU	7.911	1.477.879
2012	FOSAVANCE 2.800 IU geen calcium	24.765	4.533.552
"	FOSAVANCE 5.600 IU geen calcium	21.343	3.591.258
"	ACTONEL COMBI D 1 g/800 IU	6.093	1.103.906
2013	FOSAVANCE 2.800 IU geen calcium	18.305	3.133.041
"	FOSAVANCE 5.600 IU geen calcium	18.065	2.829.026
"	ACTONEL COMBI D 1 g/800 IU	4.757	603.182
"	RISEDRONAAT CaVit D SANDOZ	1	9
jan-aug 2014	FOSAVANCE 2.800 IU geen calcium	13.227	1.611.483
"	FOSAVANCE 5.600 IU geen calcium	14.055	1.599.021
"	ACTONEL COMBI D 1 g/800 IU	3.671	484.119
"	ALENCA D3 1 g/800 IU	33	760
"	ALENCA D3 1 g/800 IU grote doos	194	9.443

4. Het gaat om de specialiteiten ACTONEL COMBI D, ALENCA D3, FOSAVANCE en RISEDRONAAT CaVit D SANDOZ.

5. ATC code M05BB.

Het gebruik van alle combi-bisfosfonaten is dalend in ons land, in het bijzonder deze van de marktleider FOSAVANCE: is zo goed als gehalveerd op 3 jaar tijd.

IV. Andere farmaca bij osteoporose

Bron van de databank: Farmanet, openbare apotheken.

Tabel 7		
Jaar	Mono-bisfosfonaten ⁶ met exclusie van ZOMETA	
	Aantal unieke patiënten	RIZIV-uitgaven (EUR)
2011	129.020	22.361.425
2012	115.279	16.489.021
2013	102.973	12.824.823

In het gebruik buiten het ziekenhuis gaat het om osteoporose en de ziekte van Paget.

Tabel 8		
Jaar	PROTELOS strontiumranelaat ⁷	
	Aantal unieke patiënten	RIZIV-uitgaven (EUR)
2011	9.013	2.343.696
2012	7.937	2.150.121
2013	6.218	1.655.997

Vergoedbaar door het RIZIV bij vrouwen van 80 jaar of ouder.

Tabel 9		
Jaar	CONBRIZA basedoxifeen EVISTA en generieken van raloxifeen	
	Aantal unieke patiënten	RIZIV-uitgaven (EUR)
2011	11.663	3.411.099
2012	10.335	2.797.059
2013	9.288	1.922.727

Het gaat om de klasse van de selectieve oestrogenreceptor-modulatoren.

6. ATC code M05BA.

7. ATC code M05BX03

Tabel 10		
Jaar	FORSTEO teriparatide ⁸	
	Aantal unieke patiënten	RIZIV-uitgaven (EUR)
2011	387	993.051
2012	377	854.699
2013	366	855.610

Het is het enige recombinante parathyroidhormoon.

Tabel 11		
Jaar	PROLIA denosumab ⁹ , met exclusie van XGEVA	
	Aantal unieke patiënten	RIZIV-uitgaven (EUR)
2011	5.567	1.173.930
2012	21.873	6.963.459
2013	30.085	10.268.525

Dit is de nieuwste klasse van middelen tegen osteoporose. Denosumab is een humaan monoclonaal antilichaam tegen Receptor Activator of Nuclear Kappa Ligand. Van alle besproken farmaca zijn het de enige die toenemen in gebruiksvolume.

Besluit van dit cijfermateriaal

Het gebruik van niet-terugbetaald calcium en vitamine D stabiliseert en kent recentelijk zelfs een daling. De terugbetaling van magistraal bereid calcium is, voor zover interpreteerbaar, stabiel qua gebruiksvolume.

De terugbetaling van gecombineerde bisfosfonaten met calcium of vitamine D, kent een terugval.

Ter informatie, het gebruik van de andere klassen farmaca bij osteoporose is sowieso dalend, behalve de nieuwste klasse met denosumab die duidelijk toeneemt in dit land.

Referenties

Belgisch Centrum voor Farmacotherapeutische Informatie. Folia Pharmacotherapeutica 2013; 40:10-11.

Farmaka Geneesmiddelenbrief. Deprescribing deel 2. 2015;22:31-35.

Khosla S. Increasing options for the treatment of osteoporosis. The New England Journal of Medicine 2009;361:818-819.

Yasothan U et al. Osteoporosis: overview and pipeline. Nature Reviews Drug Discovery 2008; 7:725-726.

8. ATC code H05AA02.

9. ATC code M05BX04.

Verantwoordelijke uitgever: J. De Cock, Tervurenlaan 211, 1150 Brussel

Realisatie: Dienst voor geneeskundige verzorging van het RIZIV

Grafisch design: Communicatiecel van het RIZIV

Foto: Verypics

Publicatiecatum: Juli 2015

Wettelijk depot: D/2015/0401/38